

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Forsög

til

en Oversættelse af Ciceros Værk

„De Oratore.“

Indbydelsesskrift

til

den offentlige Examen i Kolding lærde Skole 1839,

af

Johannes Grönlund,

Rektor.

Trykt hos S. Hempel i Odense.

Ciceros Værk: De Oratore, har stedse bevaret sig en høi Rang iblandt Oldtidens klassiske Mindesmærker og Cicero selv, der har skjenket sin Santid og Efterverdenen saa mange herlige Værker i forskjellige Videnskabsfag, betragter det som et af sine heldigste Skrifter; og saalænge romersk Litteratur og romersk Veltalenhed staaer i Agt og Ære, vil dette Skrift beholde sit Værd blandt alle dannede Nationer. Alt mere og mere tiltager ogsaa Læsningen af denne Bog i vore lærde Skoler, hvor den synes at afgive et langt mere passende Dannelsesmiddel for den studerende Ungdom, de vordende Embedsmænd og Statsborgere, end samme Forfatters hidtil saa almindeligt brugte Værk: De Officiis, der, om end ikke med Hensyn til Sproget, saa dog med Hensyn til Indholdet er mindre skikket til Skolebrug. Thi vort Begreb om Pligterne har, som bygget paa den kristelige Religions Grundvold, hævet sig til et langt høiere Standpunkt end det vilde være muligt blandt de ikke kristelige Romere. Bogen om Pligterne vil altsaa kun meest kunne læses for Sprogets, mindre for Indholdets Skyld; men Bogen om Taleren for Sprogets og Indholdets Skyld tillige. Og er end Meget nu anderledes hos os, end hos Oldtidens

Romere; ere end vore borgerlige Forhold og Samsundsbaand forskjellige fra Hines; og er end Maalet for al vor Stræben og for vor hele videnskabelige Dannelse i flere Henseender et andet, end hos Hine: Talere, ret dygtige Talere behöves der dog her, ligesaavel som der, og vil der behöves saalænge som Mennesker leve i Forbindelse med Mennesker, og i vore Dage endnu langt mere end tilforn. Thi paa en Hædersbane, der hidtil var ukjendt iblandt os, er der givet Veltalenheden Leilighed til at vise sin seirende Vælde. Hidtil søgtes Veltalenhed dog kun især hos den geistlige Stand; thi ifølge vore Statsindretninger gaves der ikke ellers ret mange Leiligheder til at vise sig som Taler. Men siden Stænderforsamlingerne ere fremkaldte iblandt os, har der aabnet sig en viid Mark for talentfulde Mænd af alle Stænder til at tumle sig paa, og til at vise, hvad Veltalenhed formaaer i alle folkelige Anliggender.

Det var altsaa ikke blot hos Romerne, men det er ogsaa hos os, det var ikke blot fordum, men det er ogsaa nu, at gode Talere ere fornödne. Thi endnu gives der Dyder at opmuntre til og Laster at afkrække fra; endnu gives der Uskyldige at forsvare og Skyldige at anklage; endnu gives der ædle Handlinger at prise og slette at revse; endnu gives der Forslag at anbefale og Forslag at fraraade. Og hvad er, som Cisero siger, herligere, end ved Talen at kunne beherske Menneskeforsamlinger, lokke deres Gemytter, lede deres Tilböieligheder hvorhen Man vil, og drage dem bort, hvorfra Man vil. Men til alt dette udfordres en sand og kraftig Veltalenhed, rigt begavede og vel udrustede Talere. Til at danne saadanne Talere,

giver Taleren Cicero, i sit Værk om Taleren, de herligste Forskrifter. Og er der end Meget i dette, der blot er skrevet for Romerne; saa er der dog ogsaa Meget, der er anvendeligt for alle Tider og Steder; thi det er öst af Kilder, der altid uforanderligt ere de samme, Naturen og Menneskehjertet.

Af dette Værk, der har noget eget Tiltrækkende for den dannede Mand, og allerede kan gjøres tiltrækkende for den modnere Skoleungdom, agter jeg, om Gud skjenker mig Liv og Helbred, at forsøge en dansk Oversættelse, hvis det blot maatte lykkes mig at give denne i en Originalen værdig Form og Udsmykning. Men i denne Henseende at tilfredsstille alle Fordringer, er meer end jeg tør haabe. Blot nogenlunde at nærme mig Maalet for en god Oversættelse, er Alt, hvad jeg ønsker. Jeg har ingen Forgængere, med hvem jeg kan anstille en Sammenligning; thi, saavidt jeg veed, er Intet af dette Værk nogensinde oversat paa Dansk. Af tydske Oversættelser har jeg raadført mig med Wolfs og Diltheys, og hvi skulde jeg forkaste deres Udtryk, naar de fandtes at være de ene rigtige? Det samme have Oversætterne af Cato major og Lælius gjort för mig. Men Enhver, som sammenligner min Oversættelse med Hines, vil strax kunne finde, at jeg ikke slavisk har efterfulgt dem. Jeg har stræbt at gjengive Originalen saa tro som muligt. Men derved forstaaer jeg ikke Troskab i de enkelte Ord; thi da vilde Oversættelsen være bleven tør, stiv og uforstaaelig, og altsaa forkastelig; men Troskab i Tanker og Indhold. Og for at tilveiebringe denne, tilligemed et smagfuldt Udtryk, samt Velklang og Tonefald, har jeg hverken sparet Flid eller Möie. Ofte

har jeg valgt og ofte forkastet, og næsten ethvert Punktum har jeg, før jeg nedskrev, opløst, prøvet og vendt paa flere Maader, for at faae Tanken heelt derudaf, og da først begyndt paa Indklædningen.

Hvorvidt nu dette mit Arbeide er lykkedes mig, er det jeg ønsker at erfare, ved at udgive som Program, de efterfølgende ti første Kapitler af første Bog, til Prøve og Bedømmelse. Kjært vilde det derfor være mig, hvis ret mange Philologer baade i og uden for Skolerne vilde gennemgaae Oversættelsen med prøvende Haand og meddele mig deres Bemærkninger, og da jeg naturligviis ønsker at levere den saa fuldendt som muligt, saa vil enhver upartisk, om endogsaa streng Bedømmelse af nævngivne Mænd, blive modtaget med Taknemmelighed.

Marcus Tullius Cicero

„Om Taleren.“

F ö r s t e B o g .

1. Saa ofte jeg tænker efter og gjenkalder mig Fortidens Minde, synes mig, min Broder Qvintus! de at have været meget lykkelige, der under den bedste Statsforfatning, medens de udmærkede sig ved Æresposter og Ros for Bedrifter, have saaledes kunnet vandre deres Bane gennem Livet, at de kunde forvalte deres Embeder uden Fare, og dernæst nyde en hæderlig Ro. Og der var en Tid, da ogsaa jeg troede, at det med Rette og næsten af Alle vilde vorde mig indrømmet, at nyde Hvile og henvende mine Tanker til de herlige Sysler, der fryde os begge, naar det uendelige Arbeide med Forretninger paa Torvet og Beskæftigelsen med Embedssøgning ved Æresposternes Udløb og

selv ved min stigende Alder var ophört. Men dette med mine Tanker og Planer forenede Haab har saavel de almindelige Tidsomstændigheders haarde Nöd, som ogsaa mine egne forskjellige Uheld skuffet. Thi just i det Tidspunkt af mit Liv, der syntes at skulle skjenke mig den fuldeste Hvile og Ro, opdyngede sig (*moles*) de störste Gjenvordigheder, reiste sig de uroligste Storme. Og, skjönt vi saa inderligt önskede det, blev os dog ei skjenket Nydelse af Ro til at drive og med hinanden at dyrke de Videnskaber, som vi fra Barndommen af have hengivet os til. Thi min förste Levetid indfaldt just under Forstyrrelsen af den gamle Orden; og i mit Konsulat stededes jeg midt ind i Almeenvæsenets Kamp og Fare; og hele Tiden efter mit Konsulat har jeg kæmpet imod de Bölger, der, hindrede af mig fra at ödelægge Alt, overskyllede mig selv. Men selv mellem disse Begivenhedernes Klipper og Tidens Trængsler vil jeg følge min Tilböielighed, og hvad Fritid enten mine Fjenders Rænker, eller mine Venners Forsvar, eller mine Arbejder for Staten skjenke mig, vil jeg især anvende til at skrive. Men Dig, min Broder! skal jeg ikke svigte, hverken Din Opfordring eller Din Anmodning. Thi der er Ingen, hvis Bud eller Önske gjelder mig mere end Dit.

2. Og her maa jeg gjenkalde mig Erindringen om en fordums Begivenhed, der vel ikke mere nu er mig gandske klar, men dog, som jeg troer, staar i Forbindelse med det, som Du önsker at erfare, hvad nemlig de berömteste Talere have tænkt om

hele Talekonsten. Thi da det Skriff, der ufuldendt og uformet er undsluppet mig som Dreng eller Yngling af mine Papirer, neppe er min nærværende Alder værdigt, eller den Erfaring jeg har samlet mig fra saa mange og saa vigtige Sager, som jeg har ført, saa ønsker Du, som Du ofte har yttret, at jeg vilde levere noget Gedignere og Fuldkomnere om den samme Gjenstand. Ogsaa pleier Du undertiden i vore Samtaler at være uenig med mig i dette Punkt, da nemlig jeg antager, at Veltalenhed er et Indbegreb af de viseste Mænds forenede Kundskaber, men Du derimod troer, at den bør afsondres fra den rene Lærdom og indskrænkes til en vis Grad af Naturgaver og Øvelse.

Saa ofte jeg betragtede de store og med de største Talenter begavede Mænd, saa troede jeg det en Undersøgelse værdt, hvad vel Grunden kunde være, hvorfor der i alle andre Fag have været flere udmærkede Mænd end i Veltalenheden. Thi hvorhen Man vender sin Opmærksomhed og sine Tanker, saa vil Man i enhver Art af Beskæftigelser (Kundskaber), ikke blot de almindelige, men endog de vigtigste og vanskeligste, finde saare mange udmærkede Mænd. Thi hvo er der vel, som naar han vil afmaale berømte Mænds Indsigter efter deres Foretagenders Nyttie eller Storhed, ikke foretrækker Feldtherren for Taleren? Og dog tør Ingen tvivle om, at vi blot af vor Stat alene kunne anføre næsten utallige af de fortrinligste Krigsansførere, men derimod i Veltalenheden neppe faa udmærkede Mænd.

Og nu af Mænd, der ved Viisdom og Raad kunde regere og styre Staten, gaves der mange i vor egen, flere i vore Fædres, ja endog i vore Forfædres Tid, da der derimod meget længe ikke fandtes nogen gode, og i enkelte Menneskealdere neppe enkelte taalelige Talere. Og for at maaskee ikke Nogen skal troe, at Veltalenheden snarere bør sammenlignes med andre Studier, hvortil der udfordres dyb Forskning (forborgne Videnskaber) og mangfoldig Lærdom, end med Hærförerens Fortjeneste og en god Senators Klogskab, da vende han blot sin Tanke til hine Arter af Forskning og betragte, hvem der have udmærket sig i disse, og hvor mange; og saaledes vil han letteligen skjønne, hvor ringe Talerne's Antal er og altid har været,

3. Det er Dig ikke ubekjendt, at den Videnskab som Grækerne kalde *Philosophi*, bliver af de lærdeste Mænd, saa at sige, anseet for Skaberinde og Moder til alle øvrige priste Videnskaber; og i denne er det vanskeligt at nævne alle de udmærkede Mænd, der med store Indsigter og stor Afvexling og Fylde i deres Studier have bragt det til Fuldkommenhed, ikke i en enkelt Green alene, men omfattet alt Muligt deels med videnskabelig Forskning, deels med et smagfuldt Foredrag. Hvo veed ikke, med hvor dunkle Gjenstande, med hvor forborgne, righoldig og fin en Videnskab de saakaldte *Matematikere* beskæftige sig? Og dog er der i dette Fag fremstaaet saa mange fuldkomne Mænd, at næsten Ingen synes med nogen Iver at have lagt sig efter

denne Videnskab, uden at være kommen til Maalet for sine Ønsker. Hvo har gandske hengivet sig til Musikken, eller til de Videnskaber, som Grammatikkerne lære, uden at han med sin Viden og Kundskab har omfattet hine Konsters næsten grændseløse Omfang og Stof? Med Sandhed troer jeg at kunne sige, at af alle dem, der have beskæftiget sig med det ædle Studium af disse Konster og Videnskaber, have ypperlige Digtere udgjort det ringeste Antal. Og selv ved dette Antal, hvor der saa sjældent fremstaaer nogen Udmærket, vil der, hvis Man vil gjøre en nøiagtig Sammenligning baade efter vort eget og Grækernes Forraad, dog findes langt færre gode Talere end Digtere. Og dette maa synes saa meget desto forunderligere, fordi Kundskab om de øvrige Videnskaber öses i Almindelighed af fjerne og forborgne Kilder, men hele Veltalenheden staaer os lige for Øine og indskrænker sig i visse Maader til almindelig Erfaring, til Menneskenes Skik og Tale; saa at i de øvrige Videnskaber det er det meest udmærkede, der fjerner sig meest fra de Ukyndiges Indsigt og Forstand, men i Veltalenhedsövelser er det endogsaa den störste Feil, at afvige fra det almindelige Udtryk og den sædvanlige Maade at tænke paa.

A. Og ikke engang dette kan Man sige med Sandhed, at enten Flere lægge sig efter de øvrige Videnskaber, eller ved större Behagelighed, eller rigere Haab, eller anseeligere Belönninger bevæges til at lære dem. Thi for ikke at tale om Græken-

land, der altid har stræbt efter Forrangen i Veltalenhed og hin alle Videnskabers Opfinderinde, Athenen, hvor den kraftigste Veltalenhed baade er opfundet og bragt til Fuldkommenhed: endog i vor egen Stat have i Sandhed ingen Studier nogensinde blomstret mere end Veltalenhedens. Thi efterat Herredømmet over alle Nationer var fast begrundet og Røligheden sikkert ved en varig Fred, saa gaves der næsten ingen ærckjær Yngling, der jo troede, at han med al Iver burde lægge Vind paa Veltalenhed. Og i Begyndelsen, da de vare ubekjendte med hele Methoden og hverken anede nogen Vei til Øvelse eller Regler for Konsten, bragde de det blot saa vidt, som de ved Anlæg og Eftertanke vare istand til. Men siden, da de havde hørt de græske Talere, lært at kjende deres Skrifter og benyttet deres Lærere, brændte vore Landsmænd af en næsten utroelig Iver for Veltalenhed. Opmuntrende var dem ogsaa Storheden, Mangfoldigheden og Mængden af alle Slags Forhandlinger, saa at der til den ved egen Flid erhvervede Kundskab endnu forenede sig hyppig Øvelse, der formaaede mere end alle Læremesteres Forskrifter. Men for denne Stræben var der dengang, ligesom ogsaa nu, fremsat de største Belønninger med Hensyn til Indflydelse, Magt og Ære. Men Naturgaverne hos vore Landsmænd ere, som vi af mange Omstændigheder kunne slutte, langt fortrinligere end hos alle øvrige Nationer. Og hvo maa da af disse Grunde ikke med Rette undre sig over, at alle Alderes, Tidens og Staters Historie kun opviser et saa ringe Antal af Talere?

3. Men i Sandhed dertil udfordres noget Mere, end Man i Almindelighed troer, og som maa samles fra flere Konster og Videnskaber. Thi, da der er saa stor en Mængde af Lærlinge, saa betydeligt et Antal af Lærere, saa fortrinlige Anlæg hos Menneskene, en saa uendelig Mangfoldighed af Forhandlinger og saa anseelige Belønninger for Veltalenhed, hvad anden Grund kan Man da vel troe, at der er, uden Sagens egen næsten utroelige Storhed og Vanskelighed? Thi baade maa Man besidde en omfattende Kundskab om mangfoldige Ting, uden hvilken Ordfærdigheden er tom og latterlig; og Foredraget selv maa Man give en passende Form ikke blot ved Valget af Ord, men ogsaa ved deres Forbindelse; og alle Sindsbevægelser, som Naturen har givet Menneskeslægten, maa Man nøie kjende, fordi hele Talens Kraft og Kunst maa vise sig i at formilde eller vække Tilhørernes Gemytter. Dertil maa endnu komme nogen Skjæmt og Vittighed og en den frie Mand værdig Dannelse og Hurtighed og Korthed baade i at svare og angribe, i Forening med en behagelig Fiinhed og den Dannelse, som Staden giver. Desuden maa Man kjende hele Oldtidens Historie og have en Mængde af Exempler inde; heller ikke maa Man forsømme Kundskab om Lovene og den borgerlige Ret. Thi hvad vil jeg tale Meget om det ydre Foredrag, der maa dannes ved Legemsbevægelse, ved Gebærder, ved Miner, ved Stemmens Böining og Afvexling? Og hvor rigtigt dette i og for sig selv er, viser Gjøglernes ictfærdige Kunst og Skuepladsen; thi skjönt Alle her anstrenge sig

for Ansigtets, Stemmens og Bevægelsens Dannelse, saa veed dog Enhver, hvor Faa der ere og have været, som vi kunne see med Vebehag. Hvad vil jeg tale om alle Tings Skatkammer, Hukommelsen? thi hvis ikke denne Bevogter af vore Opfindelser, Tanker og Ord staaer os til Tjeneste, saa indsee vi, at Alt, endogsaa det Ypperligste hos Taleren, vil gaae forloren. Derfor ville vi ophøre at undre os over, hvad Aarsagen kan være til det ringe Antal af veltalende Mænd, da Veltalenheden bestaaer af alle de Ting i Forening, hvori det allerede er noget Stort, at bringe det til Fuldkommenhed i en enkelt, og hellere ville vi opmuntre vore Børn og Andre, hvis Ære og Værdighed er os dyrebar, at de i Aanden opfatte Tingens Storhed og ikke sætte deres Tillid og Haab, om at kunne opnaae det, som de attraae, til de Forskrifter, Lærere eller Øvelser, som Alle bruge, men endnu til nogle andre.

6. Efter min Mening vil Ingen kunne vorde en i alle Henseender rosværdig Taler, med mindre han har erhvervet sig Kundskab om alle vigtige Gjenstande og Videnskaber. Thi af Sagkundskab maa Talen nødvendig fremblomstre og udspringe, og mangler det Taleren paa Opfatning og Sagkundskab, saa er hans Foredrag klangløst og tomt og næsten barnagtigt. Dog vil jeg ikke paalægge Talerne denne saa store Byrde, især vore, der leve under disse Byens og Livets saa mangfoldige Beskæftigelser, at jeg ikke skulde ansee det for at være dem tilladt, at være uvidende om Noget, skjönt

Begrebet af en Taler og den Omstændighed, at Man giver sig ud for at forstaae Veltalenheden, synes at indbefatte og love dette, at han skal kunne tale med Smag og med Fylde om enhver forelagt Gjenstand. Men da jeg ikke tvivler om, at dette vil synes de Fleste et umaadeligt og uendeligt Arbeide, og jeg seer, at Grækerne, der rigeligen besidde ikke alene Talent og Lærdom, men ogsaa Tid og Flid, have gjort et Slags Inddeling i Videnskaberne, og at ikke Alle have bragt det til Fuldkommenhed i Alt, men have fra de övrige Arter af Foredrag afsondret den Deel af Veltalenheden, der beskæftiger sig med de offentlige Retsforhandlinger og Raadslagninger, og overladt denne Deel alene til Taleren: saa vil jeg ikke i disse Böger indbefatte Mere, end hvad der efter de største Mænds næsten eestemmnige Dom er efter en nöiagtig Undersögelse og Dröftning bleven regnet hertil; og jeg vil ikke gjengive en Række af Forskrifter fra vor Barndomsunderviisnings første Begyndelse, men kun det, som jeg har hört, engang er bleven dröftet i Samtaler af vore meest veltalende og ærværdigste Mænd; ikke som om jeg foragtede det, som de græske Talekonstnere og Lærere have efterladt os; men da dette staaer aabent og til Brug for Alle, og det ikke ved min Forklaring kan enten smagfuldere udvikles eller tydeligere udtrykkes, saa vil Du, som jeg haaber, tillade mig, min Broder! at jeg foretrækker for Grækerne de Mænds vægtfulde Stemme, som Vore have indrömmet den største Ros for Veltalenhed.

7. Da altsaa Konsulen Filip temmelig heftigt

angreb Adelen's Sag, og Drusus's Tribunat, som han havde paataget sig, for at forsvare Senatets Anseelse, allerede syntes at svækkes og afkræftes, da erindrer jeg, at det er bleven mig fortalt, at L. Crassus paa den Tid, da de romerske Lege holdtes, har, ligesom for at samle sig, begivet sig til sit Tusculanum. Sammesteds her kom ogsaa, som Man fortalte mig, hans forrige Svigerfader, Q. Mucius og M. Antonius, en Mand, med hvem Crassus deelte alle sine Beslutninger i Statssager, og stod i den nøieste Venskabsforbindelse. Tilligemed Crassus vare ogsaa reiste to unge Mænd, Drusus's fortroelige Venner, til hvem de Ældre dengang satte stort Haab i Henseende til deres Værdighed. C. Cotta, der dengang søgte Folketribunalet, og P. Sulpicius, der, som Man troede, siden vilde søge dette Embede. Disse talte den første Dag, indtil den var forløben, Meget med hinanden om de daværende Tider og om Statens hele Forfatning, thi derfor vare de komne. Og i denne Samtale havde, efter Cottas Fortælling, disse tre Konsularmænd, ret som ved en guddommelig Indskydelse, i kummerfuld Stemning bragt mange Ting paa Bane, saa at der ikke siden ramte Staten nogen Ulykke, hvis Nærmelse de ikke saa længe iforveien havde forudseet. Men da denne hele Samtale var tilendebragt, har Crassus viist en saadan Selskabstakt, at, da de efter Badet havde begivet sig tilbords, saa forsvandt hele hin mørke Stemning fra den forrige Samtale, og der var hos Manden en saadan Behagelighed og en saa vittig Munterhed i hans Skjemt,

at Dagen de tilbragte sammen syntes at have tilhørt Curiet, men Maaltidet Tusculanum. Men næste Dag, da de Gamle havde tilstrækkeligt udhvilet sig, saa gjorde de, fortalte Cotta, en Spadseretur, og, da de vare gaaede to eller tre Gange op og ned, sagde Scævola: Hvorfor efterligne vi ikke, min Crassus! hin Socrates i Phædrus hos Plato? Derom minder mig dette Dit Platantræ, der har udbredt sine vide Grene ikke mindre til at beskygge dette Sted, end hint, hvis Skygge Socrates søgte, og som forekommer mig ikke saa meget at være voxet ved den lille Bæk, der beskrives, som ved Platos Tale; og hvad hin gjorde sine hærdede Fødder til Behag, at han nemlig kastede sig i Græsset og saaledes holdt hint Foredrag, som Filosoferne kalde guddommeligt, det kan dog med større Billighed ogsaa indrømmes mine Fødder. Derpaa svarede Crassus: Ja vel ogsaa med større Bekvemmelighed; og han forlangte Puder og de satte sig alle paa de Sæder, der vare under Platanen.

S. Og nu begyndte, som Cotta pleiede at fortælle, Crassus, for at Alles Gemytter efter den forrige Samtale kunde opmuntres igjen, en Samtale om Veltalenheds Studium; og efterat have yttret: at han ikke, som det syntes, behøvede at opmuntre Sulpicius og Cotta, men snarere rose dem begge, fordi de allerede havde erhvervet sig saa stor en Fuldkommenhed, at de ikke alene foretrakkes for Mænd af deres Alder, men endogsaa sammenlignedes med ældre, blev han saaledes ved: Og

i Sandhed, mig synes Intet herligere, end ved Talen at kunne beherske Menneskeforsamlinger, lokke deres Gemytter, lede deres Tilbøieligheder hvorhen Man vil og drage dem bort hvorfra Man vil. Hos ethvert frit Folk og meest i fredelige og rolige Stater, har denne ene Konst altid blomstret og altid hersket især. Thi hvad er saa beundringsværdigt, som at der af en uendelig Menneskemasse fremstaaer Een, som enten alene eller i Forening med nogle Faa kan gjøre det som af Naturen er givet Alle? Eller hvad er saa behageligt at høre og opfatte, som en med vise Tanker og vægtige Ord prydet og udsmykket Tale? Eller hvad er saa mægtigt og stort, som at Folkets Bevægelser, Dommernes Betæneligheder, Senatets Anseelse kan omstemmes ved en Enestes Tale? Hvad er videre saa kongeligt, saa ædelt, saa velgjørende, som at bringe de Bonfaldende Hjelp, at opmuntre de Nedslaaede, at skjænke Frelse, at udfrie af Farer, at beholde Memesker i Staten? Og hvad er saa nødvendigt, som altid at have Vaaben hos sig, med hvilke Man enten selv kan være beskyttet, eller udæske de Slette, eller hævne sig, naar Man bliver udæsket? Dog, for ikke altid at tænke paa Torvet, Retsbænkene, Talestolen og Curiet, hvad kan i vor Fritid være behageligere eller egne sig mere for den finere Dannelse end en smuk og sleben Tale? Thi derved alene udmærke vi os allermeest for Dyrene, at vi tale med hverandre, og kunne ved Talen udtrykke vore Følelser. Hvo skulde derfor ikke med Grund beundre dette og ikke mene, at han med

største Iver bør anstrenge sig for, at han i det, hvori
 alene Menneskene overgaae Dyrene, kan overgaae
 Menneskene selv? Og for nu at komme til det Vig-
 tigste, hvilken anden Magt har enten kunnet samle
 de adspredte Mennesker til eet Sted eller bringe
 dem fra dette vilde og raae Liv til den nærværen-
 de selskabelige og borgerlige Forfatning, eller for
 de allerede grundede Stater bestemme Love, Dom-
 stole og Rettigheder? Og for ikke at omtale flere
 Ting, der næsten ere utallige, saa vil jeg fatte mig
 kort. Det er min Overbeviisning, at paa den fuld-
 komne Talers ledende Viisdom beroer især ikke blot
 hans egen Værdighed, men ogsaa mange Privates
 og hele Statens Vel. Bliver derfor ved, I unge
 Mænd! som I have begyndt, og beslitter Eder paa
 det Studium med hvilket I allerede ere sysselsatte,
 at I kunne vorde Eder selv til Ære, Eders Venner
 til Nytte og Staten til Gavn.

9. Derpaa svarede Scævola venligt, som han
 pleiede: I alt det Øvrige er jeg af samme Mening,
 som Crassus, for at jeg ikke skal nedsætte min
 Svigerfader Lælius's eller min her tilstedevæ-
 rende Svigersøns Konst eller Ære; men disse to
 Ting, Crassus! frygter jeg for, at jeg ikke kan
 indrømme Dig: for det første, at Du har sagt, at
 Staterne fra Begyndelsen af ere grundede og ofte
 bevarede af Talerne; dernæst, at Du, uden Hensyn
 til Torvet, Folkeforsamling, Rettergang og Senat,
 har antaget, at Taleren er fuldkommen kyndig i en-
 hver Art af Foredrag og ædlere Videnskaber. Thi

hvo vil vel indrømme Dig, enten at i Begyndelsen Menneskeslægten, der levede adspredt paa Bjerge og i Skove, ikke snarere er bleven tilskyndet ved de Vises Raad, end bevæget ved de Veltalendes Ord til at indslutte sig i Byer med Mure? eller at de øvrige nyttige Indretninger, enten til at grunde eller bevare Staterne, ikke ere foranstaltede af vise og kjække, men af veltalende og sig smuktudtrykkende Mænd? Eller troer Du, at Romulus har forsamlet sine Hyrder og Flygtninge, eller sluttet Ægteskaber med Sabinerne, eller tilbagetrængt Naboernes Magt ved Veltalenhed og ikke ved en udmærket Indsigt og Klogskab? Og nu hos Numa Pompilius, hos Servius Tullius, hos de øvrige Konger, af hvem Man har saa mange herlige Indretninger til Statens Begrundelse, finder Man vel hos dem noget Spor af Veltalenhed? Og da Kongerne vare fordrevne — skjøndt Fordrivelsen selv see vi at være udført ved L. Brutus's Forstand, ikke ved hans Tunge, — finde vi da ikke siden Alt fuldt af kloge Raad, men tomt paa Ord? Ja, vilde jeg hente Exempler baade fra vor egen og fra andre Stater, saa kunde jeg anføre flere Tab for de offentlige Anliggender, end Fordele, forarsagede ved de meest veltalende Mænd; men, at jeg skal forbigaae andre, da troer jeg, med Undtagelse af Eder to, Crassus! at have hørt, at Tib. og C. Sempronius have været de meest veltalende Mænd, og disses Fader, en klog og sindig, men aldeles ikke veltalende Mand, har baade ofte ellers, men især som Censor beførdret Statens Vel. Og

han overførte dog ikke ved en ziirlig Tales Fylde, men ved Vink og ved Ord de Frigivne til Tribus'erne i Byerne; og havde han ikke gjort dette, da skulde Staten, som vi nu neppe holde opret, alt for længe siden have ophørt at være til. Men da hans veltalende Sønner, der vare udrustede med alle baade Naturens og Lærdommens Hjælpemidler til Veltalenhed, havde modtaget en Stat, der baade ved deres Faders Klogskab og ved deres Bedstefaders Vaaben var i den meest blomstrende Forfatning, saa have de ved denne S^taternes herlige Styrrerinde, som Du siger, ved Veltalenhed, sonderlemmet Staten.

10. Og nu Oldtidens Love og Forfædrenes Skikke og Auspicierne, som baade jeg og Du, Crassus! forestaae til stort Held for Staten; og Guderne Dyrkelse og de hellige Skikke; og disse Gjenstande for den borgerlige Ret, hvis Kundskab allerede længe er i vor Familie uden nogen Ros for Veltalenhed, mon alt dette er bleven opfundet eller lært eller overhovedet behandlet af Talerne! Og jeg husker ret godt Serv. Galba, denne herlige Taler, og M. Æmilius Porcina og selv C. Carbo, hvem Du som Yngling har styrtet, da han var ukyndig om Lovene, ubevandret i Forfædrenes Indretninger og uvidende i den borgerlige Ret. Ogsaa vore Samtidige (vor nærværende Tidsalder) ere, med Undtagelse af Dig, Crassus! der mere af egen Tilbøielighed, end af nogen egentlig Pligt for Talerne, har lært den borgerlige Ret af mig, saa ukyn-

dig i Lov og Ret, at Man undertiden maa skamme sig derved.

Men naar Du i Slutningen af Din Tale 'som med fuldgyldig Ret har antaget, at Taleren med den største Fylde (af Ord og Tanker) maa kunne bevæge sig i ethvert Emne, der bringes paa Bane, da skulde jeg ikke have taalt dette, hvis ikke jeg var her paa Dit Gebeet, og jeg 'skulde have stillet mig i Spidsen for de Mange, (eller understøttet Enhver med mit Raad), der enten vilde udvirke en foreløbig Erstatningsdom imod Dig, eller indkalde Dig til Afgjørelse ad den sædvanlige Retsvei, fordi Du saa ubesindigt har trængt Dig ind i Andres Besiddelser. Anklage Dig vilde da først alle Pythagoræer og Demokrits Tilhængere; og de øvrige Naturfilosofere vilde lovmedholdeligén tilbagefordre deres Eiendom, Mænd, der forstaae at tale med Eftertryk og Ynde, og med dem vilde Du ikke kunne stride i Haab om Seier. Forfølge Dig vilde desuden Filosofernes Skarer, lige fra Kilden og Hovedet, Sokrates, af, og overbevise Dig om, at Du Intet havde lært om Livets Goder og Onder, Intet om Sindsbevægelserne, Intet om Menneskenes Sæder og Levnet, at Du overhovedet Intet havde undersøgt og Intet vidste; og naar de da alle i Forening havde gjort Angreb paa Dig, saa vilde tilsidst hver Sekt (Skole) for sig reise Dig en Retssag. Akademiet vilde opstaae imod Dig og tvinge Dig til, selv at gjenkalde, hvad Du havde sagt. Vore Stoikere vilde søge at hilde Dig i deres Stridig-

heders og Spørgsmaals Snarer. Og Peripatetikerne vilde paastaae, at endogsaa netop det, som Du anseer for at være Talernes eiendommelige Hjælpermidler og Veltalenhedens Smykker, maatte søges hos dem; og de vilde bevise, at Aristoteles og Theophrast have skrevet ikke alene bedre, men endogsaa langt Mere om disse Gjenstande, end alle Veltalenhedslærere. Jeg vil ikke tale om Matematikerne, Grammatikerne og Musikerne, med hvis Konster og Videnskaber Eders saa priste Talokonst ikke staaer i fjerneste Forbindelse. Derfor troer jeg ikke, Crassus! at Taleren bør love (tale med Bram om; fordre, at Man skal forstaae) saa mange og saa store Ting. Det er allerede meget, hvad Du kan yde, at for Domstolene enhver Sag, som Du forsvarer, synes at være den bedste og retfærdigste, og at i Folkeforsamlingerne og ved Afstemninger Din Tale bidrager meest til at overtale; og at endeligt de Forstandige erkjende, at der er Veltalenhed, de Uforstandige endogsaa Sandhed i Dine Ord. Men hvis Du endnu formaaer noget Mere, end det, da synes mig ikke Taleren, men Crassus ved sin egen eiendommelige, ikke ved Talernes fælleds Evne, at formaae dette.

(Anmærkninger, der overalt, hvor det behøves, vil blive tilføiede, har jeg troet at kunne udelade, da disse mere falde af sig selv, og derfor mindre behøve at underkastes nogen foreløbig Bedømmelse. De vil omtrent blive som Anmærkningerne til Gerdens (Normanns) Oversættelse af Lælius.)

Skolefterretninger

for

1838 - 1839.

I indeværende Skoleaar er der i Lærerpersonalet skeet den Forandring, at Adjunkt Borgen, efterat have i 32 Aar været Lærer her ved Skolen, er under 23 April d. A. allernaadigst entlediget fra dette sit Embede i Naade og med Pension. De Underviisningsfag, der ved denne Entledigelse bleve vakante, vare Hebraisk i de 2 överste og Naturhistorie i de 2 nederste Klasser, Arithmetik og Geometri i 4de, samt Geometri i 3die Klasse. For atter at supplere Lærercantallet, blev af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler under 18 Juni constitueret Cand. Theol. Carl Christian Wittrup, der den 11 Juli tiltraadte dette sit Embede.

Men da, formedelst den offenlige Examens Nærmelse, de paatænkte Forandringer med Underviisningsfagene ikke ret vel alle strax lode sig iværksætte, saa har med Directionens Samtykke Wittrup indtil Examen kun imodtaget den mathematiske Underviisning i 3die og 4de, og Religionsunderviisningen i 1ste og 2den Klasse. Hebraisk paatog sig Adjunkt Bang, og da Underviisningen i Naturhistorie, som jeg kun ugjerne vilde see udelukt fra Skolen her, ikke strax kunde vorde besat, saa vedbliver Adjunkt Borgen ligeledes med Directionens Samtykke at undervise i samme indtil Examen. Fra næste Skolcaars Begyndelse vil, ifölge Directionens Bemyndigelse, denne Disciplin blive overdraget til

Bataillonschirurg Eschricht ved Landsenerregimentet her, der har erklæret sig villig til at paatage sig samme. Endnu en Forandring er der foregaaet med Lærerne her, idet nemlig den hidtil constituerede Lærer Bang og Timelærer Jürgensen ere allernaadigst beskikkede til Adjunkter ved Skolen, den første under 6 Aug. og den sidste under 8 Juli d. A.

Da den approberede Lektionstabel, som for Tiden følges, blot er interimistisk og kun gjeldende fra d. 11 Juli og til Examen, efter hvilken den, som ovenfor berørt, atter vil undergaae adskillige Forandringer, saa synes det rigtigst for denne Gang ikke her at anføre samme.

Efter forrige Aars Skolefterretninger var Discipelantallet ved Skoleaarets Slutning 35. Af disse ere 6 udgaaede, 1 for i Aar at dimitteres privat, 2 for at gaae over i en anden Skole, og 3 for at vælge andre Veie. Derimod ere 8 indkomne, hvoraf dog atter 1 formedelst forandret Bestemmelse udgik efter et halvt Aars Forløb. Discipelantallet er altsaa for Øieblikket 36. Af de Indkomne blev atter i Aar, skjönt inod Reglen, 3 optagne efter Halvaarsexamen. For de 2 af disse talte ikke uvigtige Grunde, og den 3die fulgte med, fordi der dog skulde dannes et nyt Parti. Men da Man, efter min Overbeviisning, bör, saavidt som muligt, sammendrage, og ikke udvide Partierne i en Klasse i

ethvert Fag, hvor det lader sig gjøre, fordi Dannelsen af et nyt Parti altid, og især i Latinen, indvirker skadeligt paa de øvrige Disciples Fremgang, saa vil for Fremtiden nye Disciple kun een Gang om Aaret blive optagne her i Skolen, nemlig i October strax efter den offentlige Examen, naar ikke just overveiende Grunde en enkelt Gang skulde tale for en Afgang fra denne almindelige Regel, der ogsaa har Medhold i Skoleforordningen. Men selv ved en saadan Leilighed maa den paagjeldende Discipel finde sig i, at der ved Underviisningen tages mindre Hensyn til hans, end de øvrige Disciples Fremgang. Thi med Hensyn til disses Tarv er Planen for Underviisningen lagt ved Skoleaarets Begyndelse, og en i Aarets Løb indkommen Discipel maa ikke kunne standse eller forstyrre denne. Derfor er det min indstændige Anmodning til Enhver, der for Fremtiden ønsker deres Sønner her i Skolen, at de indretter deres foregaaende Underviisning efter denne Skoleforordningens Bestemmelse for Optagelsen i October; og er det Disciple for 1ste Klasse, da ønskes de helst i en Alder af omtrent 10 Aar, thi ethvert Aar, som gaaer derover, forsinkes, som oftest, Dimissionen til Universitetet, der da sjeldent naaer før i en Alder af 19 eller 20 Aar. I det Hele anseer jeg det for gavnligest, at Disciplene begynde Skolens Underviisning ligefra 1ste Klasse af, og at den foregaaende Underviisning hjemme er derefter indrettet, og tillige saavidt som muligt, i Overeenstemmelse med den Underviisning, der siden skal gives i Skolen. At det ofte er skadeligt, at

lade Drengene gaae alt for længe hjemme, inden de komme i Skolen, om de end derved kan bringes til at komme i en høiere Klasse, derpaa kan Erfaringen opgive flere sørgelige Exempler, og jeg troer derfor at skyldte alle Forældre, der have deres Børns Vel for Øie, uforbeholdent at meddele dem denne min Overbeviisning, der ikke er bygget paa Sand, men paa aabenbare Kjendsgjæringer. Er den private Underviisning slet, da haves end ikke Vidnesbyrd behov; men selv den bedre Privatunderviisning er dog altid eensidig, og saare sjældent er det Tilfælde, at een Lærer med lige Indsigt og Iver kan undervise i alle Videnskaber og Sprog. Derfor gjentager jeg mit Ønske: helst at erholde Disciple for Skolen her til 1ste Klasse.

De 36 Disciple, hvoraf Skolen for Øieblikket bestaaer, ere saaledes fordeelte:

FJERDE KLASSE.

1. H. V. S. Finsen.
2. J. H. L. Grønlund.
3. G. Ch. Ploug.
4. J. J. Bruun.
5. H. C. V. Find.

TREDIE KLASSE.

1. S. H. S. Finsen.
2. A. E. F. C. Möller.
3. P. H. Kastруп.

4. G. Ch. O. Bock.
5. Ch. Th. Vaupell.
6. V. M. Ch. Oxenböll.
7. J. Hastrup.
8. V. A. Th. Ingversen.

ANDEN KLASSE.

a.

1. J. P. K. Bruun.
2. C. Ch. H. Grönlund.
3. N. P. Petersen.
4. P. N. Kjær.
5. C. E. Grandjean.
6. P. Toft.
7. V. L. Vaupell.

b.

1. F. G. H. Grönlund.
2. F. Find.

FÖRSTE KLASSE.

a.

1. J. A. Johansen.
2. B. S. E. Möller.
3. J. L. D. Strarup.
4. M. Ch. L. Poulsen.
5. A. E. L. Eising.
6. J. Vaupell.
7. Ch. D. Liebumm.
8. P. K. Blichert.
9. Ch. D. Schwensen.

b.

1. J. Madsen.

2. P. K. Vaupell.
3. H. S. O. C. Gross.

c.

1. C. F. Carlsen.
2. M. Ch. Eilschou.

Af de i 4de Klasse værende 5 Disciple vare de 4 överste i Aar bestemte til Dimission. Men No. 2 og 3 önskede begge, som temmeligt unge, endnu at forblive et Aar i Skolen, og No. 1 og 4 befandtes i et Par Fag altfor usikre, og foretrak derfor ogsaa at blive tilbage, for at erhverve sig större Sikkerhed i det endnu Manglende. Saaledes indtræffer det for mig uundgaaelige, skjönt ikke behagelige, men, naar jeg seer alene paa Dimittendernes Dygtighed, dog nödvendige Tilfælde, at der heller ikke i Aar bliver dimitteret Nogen fra denne Skole. For Fremtiden vil dette Tilfælde maaskee ingensinde mere indtræffe.

Da den hele Stipendiesum, som her ved Skolen haves til Fordeling, kun udgjör 40 Rbd. aarligt, saa har Directionen, for at dog tre Disciple kunde nyde godt af denne Sum, bevilget, at den maa saaledes deles, at der bliver 1 Stipendium paa 20 og 2 hver paa 10 Rbd. Disse have i indeværende Skoleaar fölgende Disciple oppebaaret: G. Ch. Ploug 20 Rbd., H. C. V. Find og P. H. Kastrup hver 10 Rbd., Alt at oplægge. Fri Underviisning have fölgende 17 Disciple havt: J. H. I.

Grönlund, J. J. Bruun, S. H. S. Finsen, A. E. F. C. Möller, C. T. Vaupell, V. A. T. Ingversen, J. P. K. Bruun, C. C. H. Grönlund, N. P. Petersen, C. E. Grandjean, P. Toft, V. L. Vaupell, F. G. H. Grönlund, J. A. Johannsen, H. C. L. Poulsen, C. D. Liebumn, P. K. Blichert; samt fra April Kvartal som extraordinaire Gratister: B. S. E. Möller og A. E. L. Eising. Desuden Underviisning for nedsat Betaling: C. D. Schwensen.

Underviisningen i indeværende Skoleaar har i de forskjellige Fag været, som følger:

Latin. 4de Klasse: Talen for Deiotarus; Cicero De Oratore, lib. I. cap. 1-34; Cato Maior og Lælius cap. 1-20; samt Æneiden 6te B. 628-900 V. og dernæst hele 2den og 3die Bog, Horats's Breve med Ars poetica. Badens Gramm. forfra og til Temporum rette Brug. Stil 3 Gange ugentligt. Desuden Brohms Mythologi S. 12-56. — 3 Klasse: Lælius fra cap. 13 til Enden; Talen for Archias, Tacitus Agricola og Ciceros Breve, Blochs Udg. S. 8-147; samt Metamorphoses fra 4de Bog, 416 til Slutningen af 5te Bog. Badens Gramm., 7 Udgave, S. 1-78, S. 210-256 og Prosodien. Stil 3 Gange ugentlig. Desuden Brohms Mythologie S. 12-56. — 2 Klasse: Cornelius Nepos fra Eunenes og Bogen ud, samt J. Cæsar fra 30 Kap. i 1ste Bog til Slutningen af 2den Bog. Badens Gramm. forfra og til Verbet, samt Blochs lille Syntax. Stil 3 Gange om

Ugen. — 1ste Klasse, Øverste Parti: De bag i Blochs Elementarbog 1ste Cursus værende Dialoger; desuden i 2det Cursus: Fabulæ Æsopicæ, Narratiunculæ, Variæ narrationes, Fabulæ poeticæ og Historia Romana lib. I. 1-20. Den i samme værende Syntax og desuden i Badens Gramm. S. 1-36 og S. 78-175; 2det Parti: Allej Stykkerne med B. i Blochs Elementarbog, 1ste Cursus, og hele den i samme værende Grammatik. 3die Parti har, som extraordinært, læst lidt i samme Bog baade af Grammatik og Læsebog.

Græsk. 4de Klasse: Platos Crito, Xenophons Memorabilia 1-2 Bog, Iliaden 2-3 B., Plutarchs Themistocles og Herodots Clio 1-90. Langes Gram. fra de uregelmæssige Verber til Bogen ud. — 3die Klasse: Iliaden 2den B. og Xenophons Memorabilia 1-2 Bog. Blochs Gramm. S. 1-159. — 2den Klasse, øverste Parti: Blochs Elementarbog: IX., Verba paa α , Activ No. 73-127, og Passiv No. 1-31; X, De contracte Verber 1-41; XI., Aoriste Imperfecter i Passiv 1-33; XII., Verbum paa μ 1-52; XIII., Defective Verber paa μ 1-12; og af 2det Cursus I., Æsopiske Fabler 1-21; II., Anekdoter og Indfald 1-14; III., A. I. og II., Mythologiske Stykker. Nederste Parti: I-III., første, anden og tredje Deklin. indtil No. 21; IV., Sammentrukken Deklin. 1-20; V., Adjektivets 1-15; VI., Adjektivets Komparation 1-15; VII., Numeralia 1-6; VIII., Pronomen; IX., Verbum paa ω , Activum 1-98. I Langes Gram. har øverste Parti læst forfra og til Adverbierne, og nederste forfra og til de contracte Verber.

Hebraisk. 4de Klasse: Genesis 13-47 Kap.
— 3die Klasse: Genesis 11-22. I begge Klas-
ser brugt Lindbergs Gramm.

Dansk. 4de Klasse. Her er bleven læst
Rahbek „Om den danske Stil,“ og tillige gjen-
nemaet endel synonyme Ord efter Müllers Synony-
mik. I Malling er stundom læst og analyseret, og
hver 14de Dag skrevet en Afhandling. Desuden er i
denne, saavel som i de øvrige Klasser, til Øvelse i
det udvortes Foredrag, passende Digte af Krossings
Læsebog bleven lært udenad, for derpaa friere at
kunne reciteres. — 3die Klasse: Malling, Nis-
sens mindre Gramm., samt en skriftlig Udarbeidelse
hver Uge. — 2den Klasse: Malling og Kros-
sing til Øvelse i Læsning. Nissens Gramm. Een
Gang om Ugen skrevet efter Diktat. — 1ste Kl.:
Til Læsning og Analysering brugt Molbechs Læse-
bog og tillige lært det Vigtigste af Nissens Gramm.

Tydk. 4de Klasse: Læst i Hjorts Læsebogs
prosaiske Afdeling S. 221-268 og i den poetiske Af-
deling S. 522-549, i Hjorts Gram. af Syntax § 494-
646. Desuden skrevet en tydk Stil hver 14de Dag,
hvortil der, for at spare Tid med Diktering af Dan-
sken, er bleven brugt enkelte Afsnit af Brohms
Mythologi. — 3die Klasse: Hjorts Læsebog S.
152-221, og af Hjorts Syntax § 494-646, og tillige
snart hjemme og snart paa Skolen skrevet en tydk
Stil hver 14de Dag, hvortil ligeledes af Brohms
Mythologi andre Afsnit er bleven valgt. Desuden
have de Fleste af denne (og endogsaa een af 2den)
Klasses Disciple læst som Overskud adskillige Bind

af Campes Jugendschriften, især Reisebeskrivelserne og ere derhos bleven tilholdte til i en egen Bog at opskrive hvad Ord, der maatte søges i Lexikonnet. — 2den Klasse: I Riises Læsebog for Begyndere læst fra S. 146 til Enden og derpaa i Hjorts Læsebog S. 1-16. I Hjorts Gramm. øverste Parti § 1-459; nederste Parti § 1-20 og § 161-388. 1ste Klasse: Af Riises Læsebog S. 118-185, og i Hallagers Gramm. S. 222-248, 12te Udgave.

Fransk. 4de Klasse: Borrings Lectures françaises S. 1-9 og S. 150-237, 3: til Enden. Af Deichmanns Gramm. den etymologiske Deel og det Vigtigste af Syntaxis. Stil een Gang om Maanden. — 3die Klasse: I Borrings Læsebog for Mellemklasserne har det ene Parti læst S. 161-254 3: til Enden, Udg. 1835, og det andet Parti S. 124-229, Udg. 1831. Disse tvende Partier i et Fag og i en Klasse, hvor ellers ikke to Partier behöves, ere i Aar opstaaede derved, at de to forskjellige Udgaver, som Disciplene havde, ere i Indhold saa afvigende, at de ikke mere kunne bruges jævnsides i samme Klasse. Deichmanns Gramm. S. 1-107 og tillige det Vigtigste af Syntax. — 2den Klasse: Borrings Manuel des enfans S. 109-183 3: til Enden, 2den Udg. Det Vigtigste af samme Forfatters Gramm., 3die Udg. — Det øverste Parti i 1ste Klasse har læst i samme Læsebog S. 5-56, og i samme Gramm. det Vigtigste fra S. 14-79.

Religion. 4de Klasse: Fogtmanns Lærebog fra § 108 og til Enden. Herslebs Bibelhistorie fra S. 191 og til Enden; derpaa forfra S. 1-30. Desu-

den læst Johannes Evangelium paa Græsk Kap. 1-8. — 3die Klasse: Føgtmanns Lærebog § 90-129. Herslebs større Bibelhistorie S. 173-248. — 2den Klasse: I Balles Lærebog har överste Parti læst det 8 Kap., og derpaa til et Forsög begyndt paa Føgtmanns Lærebog, der ellers ikke bliver brugt i denne Klasse, og i samme læst § 1-27. I Herslebs større Bibelhistorie har samme Parti læst de förste 5 Perioder af det gamle Testament. Nederste Parti har i Balles Lærebog læst fra Kap. 6. A. II. til Kap. 7. III., og i Herslebs mindre Bibelhistorie det nye Testaments Historie. De to Partier i dette Fag vil maaskee for Fremtiden ogsaa i denne Klasse kunne sammendrages til eet. — 1ste Klasse: Överste Parti har i Balles Lærebog læst fra 6te Kap. til Kap. 7. III., og nederste Parti fra 4de Kap. til Kap. 6. C., og i Herslebs Bibelhistorie överste Parti i det nye Testament fra Lignelserne til Enden og derpaa fra Begyndelsen af det gl. Testament og til David; nederste Parti Nytestament til Lidelses-Historien.

Historie. 4de Klasse: Efter Kofod: Grækenland fra Aar 431, Macedonien og Rom, samt Frankrig, England, Tydskland, Danmark og Norge. — 3die Klasse: Frankrig fra Carl 9, England, Portugal og Spanien. — 2den Klasse: Den gamle Historie fra Rigerne, der opkom efter Alexander den Stores Död til det vestlige Romerske Riges Undergang; og af den nyere Historie Portugal. I alle 3 Kl. er brugt Kofods større Historie. — 1ste Klasse: Överste Parti har i Kofods Fragmentariske Historie læst forfra og til Knud den Store,

incl., og i Munthes Fædrelandshistorie fra Snorro Sturlesön til Frederik 5 incl.; men nederste Parti blot af Kofods Historie: fra Pompeius til Knud den Store.

Geografi. 4de Klasse: Efter Riises Geografi, der her bruges fra 1ste Klasse af, men, som naturligt, gradeviis opad med færre og færre Udeladelser, har denne Klasse læst: Polen, Preussen, Tydskland, Holland, Belgien, Storbrittanien og Irland, Portugal, Spanien, Frankrig, Helveticien, Italien, Ungarn, Tyrkiet og Grækenland, samt Asien. Af Estrups Gammelgeografi fra Øerne ved Lilleasien til Bogens Ende. — 3die Klasse har ligeledes af Europa læst fra Polen til Grækenland incl. — 2den Klasse: Amerika og Australien, og dernæst Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, Polen og Preussen. — 1ste Klasse: Øverste Parti: Afrika, Amerika og Australien, samt Danmark og Norge indtil Bergen; og nederste Parti: Sydamerika, Australien, Danmark og Norge indtil Bergens Stift.

Naturhistorie. 2den Klasse: Efter Kielssens Naturhistorie af Dyreriget: Fuglene, og af Planteriget: 20-24 Klasse. — 1ste Klasse: Af Dyreriget: Pattedyrene, og af Planteriget: fra Skjærplanterne i 5te Klasse indtil Slutningen af 13de Kl.; og det saaledes, at der om Sommeren gjenemgaacs Noget af Planteriget og om Vinteren af Dyreriget.

Arithmetik. 4de Klasse: Af Björns Lærebog 1ste og 2det Cursus og lidt af 3die. — 3die Klasse: Efter Björn: Læren om Forhold og Pro-

portioner, Decimalbrök, Bogstavregning, samt Læren om Potentser og Rødder. — 2den Klasse: Af praktisk Regning efter Cramer: Regula de Tri i hele Tal indtil Procent-Regning. — 1ste Klasse: Af praktisk Regning: Brök indtil sammensat Regula de Tri.

Geometri. 4de Klasse: Efter Björn: hele Plangeometrien. — 3die Klasse: Björns Lærebog fra § 90 indtil Enden af Plangeometrien. — 2den Klasse: Björns Lærebog § 1-99.

Kalligrafi. 3 Timer i 1ste, 2 i 2den og 1 i 3ie Klasse under Timelærer Filstrup.

Desuden Instrumentalmusik 6 Timer ugentligen for 7 Disciple, der øves særskilt, hver i een Time om Ugen, kun i den ene to, paa Flöite og Fiolin, under Organist Rasmussen; og Sang 2 Timer ugentligt, hvori deeltage 14 Disciple, under Timelærer Filstrup.

Den gymnastiske Underviisning foretages fra Foraarets Begyndelse i 5 à 6 Timer om Ugen under Adjunkt Bryndums Veiledning i Staldgaarden paa Slotspladsen, hvor Fegtesalen og Ridchuset godhedsfuldt er overladt Skolen til dette Brug. Den første afgiver et saa rummeligt Lokale, at der deri har kunnet anbringes en fuldstændig Klayremaskine og Skraastang, samt Ligevægtsbræt, Springpuder og Voltigeerhest, saa der haves tilstrækkelig Plads til alle gymnastiske Øvelser, Hugning deri indbefattet. Marscheren og Sligt anstilles derimod i Ridchuset. — Svømmeøvelserne udføres, ligeledes under Adjunkt Bryndum, i Fjorden næsten en

Fredag den 4 October.

Iste Værelse.	2det Værelse.
Formid. 4 Kl. Latin (Bj.)	Kl. 8½. 2 Kl. Fransk.
— 10¼. 3 Kl. Religion.	— 10½. 1 Kl. Fransk.
Efterm. 2 Kl. Latin (Gr.)	1 Kl. Regning.

Løverdags den 5 October.

Formid. 4 og 3 Kl. Fransk.	2 Kl. Græsk.
Efterm. 4 Kl. Matematik.	1 Kl. Latin (Gr.)

Mandag den 7 October.

Formid. 4 Kl. Tydsk.	2 Kl. Hist. og Geografi.
— Kl. 10¼. 3 Kl. Hebraisk.	
Efterm. 3 Kl. Latin (Gr.)	4 Kl. Religion.

Tirsdag den 8 October.

Formid. 4 og 3 Kl. Deklamation. Marked.

Onsdag den 9 October.

Formid. 3 Kl. Græsk.	1 og 2 Kl. Dansk.
Efterm. 2 Kl. Latin (<i>Gr.</i>).	1 Kl. Hist. og Geogr.

Torsdag den 10 October.

Formid. Kl. 9. Alle Klasser Gymnastik.	
Efterm. Kl. 3. holdes Censur af Lærerne.	

Torsdagen den 17 October examineres de Nyanmeldte og Fredagen den 18 October Kl. 11 foretages Translocationen med sædvanlig Höitidelighed.

Disciplenes Forældre og Værger, samt enhver Videnskabernes og Skolens Velynder indbydes herved ærbødigt til efter Leilighed og Behag at bevære den mundtlige Deel af denne Examen, saavel som ovennævnte Höitidelighed med deres Nærværelse.

